

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6366/2538

นาย วีระพล แสงโสภา ฌโฑทก์ นาย สุจินต์ พยณตรักษ์ กับพวกจำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1061, ป.วิ.พ. มาตรา 142

ย่อ / หลักกฎหมาย

ห้างหุ้นส่วนมีทั้งทรัพย์สินและหนี้สิน มีทั้งเจ้าหนี้และลูกหนี้ เมื่อห้างหุ้นส่วนสามัญเลิกกันจึงต้องจัดให้มีการชำระบัญชีหรือตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันก่อน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 1061 วรรคแรก การที่โจทก์นำคดีมาฟ้องเรียกเงินค่าก่อสร้างที่โจทก์ลงทุนไปทั้ง ๆ ที่ยังมีได้มีการชำระบัญชีหรือตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนโดยวิธีอื่นระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันแต่อย่างใดนั้น เป็นกรณีที่มีได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง ปัญหาข้อนี้เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนแม้จำเลยทั้งสองไม่ได้ให้การต่อสู้เป็นประเด็นไว้ ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 142(5)ประกอบด้วยมาตรา 246 และมาตรา 247

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า เมื่อเดือนสิงหาคม 2530 จำเลยทั้งสองได้ว่าจ้างให้โจทก์ก่อสร้างตึกแถวสองชั้น จำนวน 18 ห้อง เป็นเงิน 3,180,000 บาทโดยโจทก์จะเป็นผู้ออกค่าวัสดุก่อสร้างและค่าใช้จ่ายทั้งหมดการชำระค่าจ้างแบ่งชำระตามงวดของงานรวม 5 งวด ในวันตกลงทำสัญญาจำเลยทั้งสองได้ชำระเงินมัดจำค่าก่อสร้างให้โจทก์เป็นเงิน 150,000บาท แต่ไม่ได้ทำหลักฐานการว่าจ้างเป็นหนังสือ โจทก์ก่อสร้างงวดแรกของงานแล้วเสร็จเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2530 แต่จำเลยทั้งสองยังไม่ได้ชำระเงินค่าก่อสร้างให้โจทก์ อ้างว่ายังขอกู้เงินจากธนาคารไม่ได้ โจทก์ก่อสร้างต่อมาจนงานงวดที่ 2 เสร็จเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2531 คิดเป็นค่าก่อสร้าง 2 งวด เป็นเงิน 1,000,000 บาท เมื่อหักเงินมัดจำแล้วคงค้างชำระ 850,000 บาท แต่จำเลยทั้งสองไม่ได้ชำระแก่โจทก์ และจำเลยทั้งสองได้ขอให้โจทก์เข้าเป็นหุ้นส่วนกันโดยจำเลยทั้งสองออกทุนเป็นที่ดิน ให้โจทก์ออกทุนก่อสร้างแล้วแบ่งผลกำไรกัน โดยหักต้นทุนกันแล้วจะจ่ายผลกำไรให้โจทก์ห้องละ 60,000บาท โจทก์ตกลงและได้ก่อสร้างตึกแถวต่อไป จากงานงวดที่ 2 จนเสร็จถึงงานงวดที่ 4 สิ้นค่าก่อสร้างไปอีกเป็นจำนวนเงิน 280,000 บาทโจทก์ทราบจำเลยรับเงินค่าซื้อขายตึกแถวพร้อมที่ดินจากลูกค้าหลายราย แต่ไม่เคยแบ่งเงินให้โจทก์ โจทก์ทวงถาม จำเลยทั้งสองเพิกเฉยโจทก์จึงหยุดก่อสร้างชั่วคราว เพื่อคิดบัญชีกับจำเลยก่อน แต่จำเลยไม่ยอมจ่าย และจ้างช่างอื่นมาก่อสร้างต่อจากโจทก์ ต่อมาได้โอนตึกพร้อมที่ดินให้แก่บุคคลอื่นจนหมดสิ้น การกระทำของจำเลยทั้งสองจึงเป็นการผิดสัญญาทำให้โจทก์เสียหาย รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 1,193,045 บาท ขอให้บังคับจำเลยทั้งสองร่วมกันหรือแทนกันชำระเงินจำนวนดังกล่าวพร้อมดอกเบี้ยจำเลยทั้งสองให้การว่า ฟ้องโจทก์เคลือบคลุม จำเลยทั้งสองไม่เคยตกลงเข้าหุ้นส่วนกับโจทก์ ไม่เคยตกลงจะจ่ายผลกำไรให้โจทก์ไม่ได้ว่าจ้างให้โจทก์ก่อสร้างตึกแถว 18 ห้องในคดีนี้ โจทก์เป็นผู้เสนอตัวเข้าควบคุมดูแลก่อสร้างตึกแถวพิพาทให้แก่จำเลยทั้งสองเองคิดค่าตอบแทนเป็นรายห้อง ห้องละ 20,000 บาท จะได้รับเงินค่าตอบแทนเมื่อจำเลยขายตึกแถวพิพาทได้ โจทก์ตกลงกับจำเลยว่าจะดำเนินการควบคุมการก่อสร้างตึกแถวพิพาทแถวแรกจำนวน 9 ห้อง ให้เสร็จก่อนแล้วจึงจะสร้างแถวที่ 2 อีกจำนวน 9 ห้อง จำเลยเป็นผู้ออกเงินค่า

ซื้อวัสดุก่อสร้าง ค่าแรงคนงาน และค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างเองทั้งหมด โจทก์เป็นผู้หาคนงานมา
ก่อสร้าง คิดค่าตอบแทนเป็นรายห้องห้องละ 20,000 บาท จำเลยได้จ่ายเงินค่าซื้อวัสดุก่อสร้าง
ค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายในการก่อสร้างให้โจทก์ไปรวม 15 ครั้ง เป็นเงินทั้งสิ้น 637,000 บาท
เงินจำนวน 150,000 บาท ที่จำเลยจ่ายให้โจทก์ในครั้งแรกและครั้งที่สองเป็นเงินค่าใช้จ่ายในการ
ก่อสร้าง มีใบค่ามัดจำการก่อสร้าง จำเลยทั้งสองมิได้ผลิตสัญญา โจทก์เป็นฝ่ายผลิตสัญญาศาลชั้นต้น
พิจารณาแล้ว พิพากษายกฟ้องโจทก์อุทธรณ์ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนโจทก์ฎีกาศาลฎีกาวินิจฉัยว่า
"ปัญหาวินิจฉัยตามฎีกาของโจทก์ว่าโจทก์มีสิทธิฟ้องเรียกเงินดังกล่าวคืนหรือไม่ โจทก์อ้างว่าเมื่อ
เบิกเงินค่าก่อสร้างจากจำเลยทั้งสองไม่ได้ ในปลายเดือนมิถุนายน 2531 โจทก์จึงหยุดก่อสร้าง
ชั่วคราวเพื่อคิดบัญชีกับจำเลย หรือหากตกลงกับจำเลยได้ก็จะก่อสร้างต่อ แต่เมื่อตกลงกันไม่ได้จึง
เลิกกันเด็ดขาดโจทก์ได้รื้อนั่งร้านและบ้านพักคนงานออกไปจากบริเวณก่อสร้างจำเลยก็อ้างว่า เมื่อ
โจทก์กระทำการดังกล่าวจำเลยทั้งสองได้ไปตามนายบุญโถม สว่างอารมณ์ มาเฝ้าของ และจ้างนาย
ชอบ แต่งเขียนกับพวกมาทำการก่อสร้างต่อ แสดงให้เห็นว่า โจทก์และจำเลยทั้งสองสมัครใจเลิก
ห้างหุ้นส่วนสามัญกันโดยสิ้นเชิง แม้ข้อเท็จจริงจะฟังได้ดังกล่าวการเลิกห้างหุ้นส่วนก็ต้อง
ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยการเลิกและชำระบัญชีห้างหุ้นส่วนสามัญ
ข้อเท็จจริงได้ความว่า ทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนมีที่ดินและตึกแถวที่อยู่ในระหว่างก่อสร้าง 18 ห้อง
โจทก์และจำเลยทั้งสองยังโต้เถียงกันเรื่องค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง จำนวนเงินที่โจทก์ลงทุนไป เงิน
ที่จำเลยจ่ายให้โจทก์แล้วและเรื่องอื่น ๆ เห็นได้ว่า ห้างหุ้นส่วนมีทั้งทรัพย์สินและหนี้สิน มีทั้งเจ้าหนี้
และลูกหนี้ เมื่อห้างหุ้นส่วนสามัญเลิกกันจึงต้องจัดให้มีการชำระบัญชีหรือตกลงกันให้จัดการ
ทรัพย์สินโดยวิธีอื่นในระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วนด้วยกันก่อนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์
มาตรา 1061 วรรคแรก เพื่อให้ทราบว่าการมีกำไรหรือขาดทุน หุ้นส่วนแต่ละคนมีสิทธิได้รับ
ส่วนแบ่งเท่าใด หรือจะต้องชดใช้ให้ห้างหุ้นส่วนเพียงใด แล้วจึงมีสิทธิเรียกเอาเงินหรือทรัพย์สิน
ของห้างหุ้นส่วนนั้นได้ การที่โจทก์นำคดีมาฟ้องเรียกเงินค่าก่อสร้างที่โจทก์ลงทุนไปทั้ง ๆ ที่ยังมีได้มี
การชำระบัญชีหรือตกลงกันให้จัดการทรัพย์สินของห้างหุ้นส่วนโดยวิธีอื่นระหว่างผู้เป็นหุ้นส่วน
ด้วยกันแต่อย่างใดนั้น เป็นกรณีที่มิได้ปฏิบัติตามบทบัญญัติดังกล่าว โจทก์จึงไม่มีอำนาจฟ้อง
ปัญหาข้อนี้เกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนแม้จำเลยทั้งสองไม่ได้ให้การต่อสู้เป็น
ประเด็นไว้ ศาลฎีกาก็มีอำนาจยกขึ้นวินิจฉัยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา
142(5) ประกอบด้วยมาตรา 246 และมาตรา 247 เมื่อวินิจฉัยดังกล่าวแล้วฎีกาของโจทก์ข้ออื่นจึง
ไม่จำเป็นต้องวินิจฉัย ศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องแล้ว ฎีกาโจทก์ฟังไม่ขึ้น"พิพากษายืน

องค์คณะ

พล อนุวัตรนิติการ · สมปอง เสนเนียม · พิมล สมานิตย์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/6366/2538>